

M

Beeldhouwer
Johan Creten:
onbekend in België,
gestrikt door
Pharrell Williams

>>2-3

DeMorgen 28 mei 2014

© EDE VAN KOL

Vogel van diverse pluimage

De zwarte romantiek van beeldhouwer **Johan Creten** in Middelheim

Park vol mysterieuze, politieke

Beeldhouwer Johan Creten is bekender in het buitenland dan in België. Popfenomeen Pharrell Williams koos net nog drie van zijn werken voor een expositie in Parijs. In het Antwerpse Middelheim loopt een indrukwekkende expo: van blinkende kleinsteden tot dreigende mastodonten. **Eric Rinckhout**

DE STORM JOHAN CRETEN

tot 14 september in Middelheim-museum, Middelheimlaan 61, Antwerpen. Maandags gesloten. Gratis. www.middelheim-museum.be

Johan Creten (50) is geen sant in eigen land, maar daarin zou met de genereuze tentoonstelling in Middelheim wel eens verandering kunnen komen. In de jaren 90 begon Johan Creten te werken in klei en keramiek. "Dat was toen taboe in Vlaanderen", zegt de kunstenaar. "Ik besefte dat de mogelijkheden in België beperkt waren en ben beginnen rondzwerfen."

In 1994 kreeg hij een uitnodiging om te exposeren in de Villa Arson in Nice, tegelijk met de Duitse schilder Martin Kippenberger. Zo'n kans kreeg hij niet in België, omdat het maken van keramiek geassocieerd werd met huislijft; het was geen kunst. Keramiek was ook iets dat door vrouwen en zonderlingen werd gemaakt. Uitgerekend dat trok Creten aan: keramiek 'stoorde' in de kunstwereld.

Johan Creten is blijven rondtrekken. Hoewel hij inmiddels een pied-à-terre in Parijs heeft, maakt hij zijn sculpturen waar hem de mogelijkheden geboden worden: de voorbije jaren werkte hij in ateliers in Miami, Wisconsin, New York, Rome en Mexico. De houding in de kunstwereld tegenover keramiek is intussen ook drastisch veranderd: Johan Creten wordt nu in een adem genoemd met Lucio Fontana en Thomas Schütte om hun baanbrekend werk in keramiek.

Toch is er nu in het Middelheim

● *La Naissance d'une ombre*, 1993, (geglazuurd aardewerk).

Museum in Antwerpen niet zoveel keramiek te zien. Johan Creten heeft hoofdzakelijk voor werk in brons gekozen. De meeste werken staan in de open lucht in het park en ondergaan de invloed van de natuur. Keramiek is daar niet zo voor geschikt.

In meer dan één opzicht is de tentoonstelling *De storm* in Middelheim zeer genereus. Er is allerserst het grote aantal beelden: Johan Creten toont maar liefst 25 sculpturen van monumentaal groot tot kwetsbaar klein en palmt daarmee de voormalige Hortifloratuin helemaal in. "Het is

'De storm in de natuur, maar ook in ons hoofd en in onze relaties is de rode draad van de expositie'

JOHAN CRETEN

● *Why does Strange Fruit always look so sweet?*, 1998-2008, (gegoten brons). Met zijn beelden wil Johan Creten appelleren aan groot en klein, passanten en kunstliefhebbers. 'Het moet eten en drinken zijn voor alle bezoekers.' © BOB VAN MOL

KIM

TELEX

Dichter-bohemien Pirotte overleden

De Belgische dichter Jean-Claude Pirotte is op 74-jarige leeftijd gestorven aan de gevolgen van een tumor. De Namenaar moest in de jaren zeventig naar Frankrijk vluchten omdat hij als advocaat een cliënt bij zijn ontsnapping geholpen zou hebben. In Frankrijk leidde hij een tiental jaar het leven van een vagebond. Pirotte laat een vijftigtal dichtbundels en romans na. Hij was vooral bekend in de Franstalige literaire wereld. In

2012 kreeg hij voor zijn hele oeuvre de poëzieprijs van de Académie française en zelfs ook de Goncourt de la Poésie. De laatste jaren van zijn leven bracht hij door in de Franse Jura, waar hij afgelopen weekend ook stierf. (SMU)

Els de Schepper wint Waalse humorprijs

Els de Schepper heeft afgelopen weekend de eerste plaats behaald in de grootste humorwedstrijd van Wallonië, het Festival International du

Rire de Rochefort. Ze is de eerste niet-Franstalige die ooit zo'n prijs wint. Het Festival International du Rire is een jaarlijks festival dat in 1981 werd opgestart. De winnaar van het festival

krijgt de titel 'Poulain du Rire.' (BELGA)

Zomer van Antwerpen kiest voor beste van voorbije jaren

Het stadsfestival Zomer van Antwerpen bestaat 20 jaar en wil die verjaardag vieren met de artiesten en theatergezelschappen die tijdens de voorbije edities het festival het meest kleur gaven. Onder meer het circusgezelschap van de familie Romanès, theatergezelschappen Comp. Marius en De

beelden

de eerste keer dat ik buiten en op zo'n grote schaal heb gewerkt", zegt hij. "De mogelijkheid om een tentoonstelling in een park te maken doet zich niet zo vaak voor. Ik ben tot het uiterste gegaan."

Creten heeft twee jaar aan *De storm* gewerkt. Hij toont oud en recent werk: zeven beelden zijn speciaal voor Middelheim gemaakt. Johan Creten wil geen bedragen noemen, maar alleen al aan brons moet deze tentoonstelling een fortuin hebben gekost. Tussen haakjes: de beelden van Creten worden gegoten in een gespecialiseerde, hypermoderne bronsgietery in Oudenaarde, waar beeldhouwers van over de hele wereld naartoe komen.

Met zijn beelden wil Johan Creten appelleren aan groot en klein, wandelaars en joggers, passanten en kunstliefhebbers. "Het moet eten en drinken zijn voor alle bezoekers." Er is niet alleen de sculptuur, *Banc des Amoureux*, waar iedereen op mag gaan zitten. "Alle beelden mogen aangeraakt worden", zegt Creten. "Weliswaar met respect."

Duivenstront

Normaal mag je helemaal nergens aankomen in een museum, ook niet in beeldenpark Middelheim, maar de beelden van Creten nodigen echt tot aanraken uit: de kunstenaar is erg bezig met het tactiele oppervlak, de 'huid' van zijn beelden. Nu eens is die huid zwart en ruw, soms zinnelijk geboetseerd, dan weer kleurrijk en glanzend of gepolijst tot een schitterende parel. "Medardo Rosso bedekte zijn beelden met was en Rodin dompelde ze onder in vloeibaar gips. Voor mijn keramiek was glazuur de huid."

Er is nog iets genereus aan zijn beelden; ze zijn grotendeels figuratief en vertellen veel verschillende verhalen. "Ik hou van vertellen", zegt Johan Creten. "En titels mogen het mysterie vergeten." Dat is zeker het geval met titels als *Odore di Femmina*, *Fortuna Grande* en *Pliny's Sorrow*. De beelden van Creten zijn speels en ernstig, hij bespeelt veel gevoelens en gevoeligheden.

Zijn werk is politiek geladen, levert commentaar op de kunst en haar geschiedenis, maar is ook gewoon mooi of aangrijpend. "De storm in de natuur, maar ook in ons hoofd en in onze relaties is de rode draad van de expositie. Maar iedere bezoeker mag zijn eigen verhalen maken, natuurlijk."

Vlak bij het paviljoen 'Het Huis' van Robbrecht en Daem staat op het grasveld een enorme zwarte vogel. Bijna vier meter hoog en dreigend. Het bronzen beeld van bijna twee ton lijkt een arend maar het is een aalscholver, zegt Creten. Het doet denken aan foto's van met olie besmeurde zeevogels, maar tegelijk refereert het aan de heraldische adelaars als symbool – van Duitsland, bijvoorbeeld. "Een beeld dat krachtig en breekbaar is, tussen milieu-

Regen maakt het brons nog zwarter, en de zon tovert een onvermoed gezicht in een beeld tevoorschijn

ramp en politieke nachtmerrie in."

Wat verder op het grasveld zit een zo mogelijk nog grotere vogel op een meerpoot als sokkel. Vanuit één gezichtspunt is het een zielig dier waarvan de vleugels geknikt lijken. Van een andere kant bekeken is het beeld gewoon hol. Wat je ziet, is niet altijd wat je krijgt.

"Ik ben geen animalier (een animalier is een kunstenaar die zich specialiseert in de realistische weergave van dieren, red.)," reageert Creten. "Die vogels staan voor ons,

● *I am a Good Horse on a Soft Brick*, 2004-2008, (gegoten brons).

mensen. Een dier is uitstekend om iets over de mens te vertellen." In het paviljoen staat het beeld *La Naissance d'une ombre*: het is een Amerikaanse zeearend, symbool van de Verenigde Staten. Maar het beeld in aardewerk lijkt helemaal onder de witte, sme-

rige duivenstront te zitten. Mogen we het lezen als een kritiek op macht en imperialisme?

De opbollende zeilen in kleurrijk aardewerk, *Fortuna Grande*, die ook in het paviljoen staan, illustreren de titel van de tentoonstelling, *De storm*, maar kunnen ook geïnterpreteerd worden als de wisselvalligheid van het leven. Het toeval kan, net als de wind alle richtingen uit. "Niets is vast, niets is zeker." Tegelijk zijn de

zeilen statements over de beeldhouwkunst zelf: ze zijn gestolde beweging, ze zijn hol en vol tegelijk, en laten een glanzende huid zien, zoals beelden nu eenmaal doen.

De beelden van Johan Creten laten een veelheid aan associaties en interpretaties toe. Er staan bronzen bijenkorven, of zijn het gezichten, maskers of boerka's? Vaak duiken champignon-achtige beelden op: zijn ze gewoon een sokkel of verwijzen ze naar een fallus en (homo-)erotische ontmoetingen? Toont een beeld met enorme blote borsten ons een heks, een waanzinnige, een nymphomane of een dakloze? Zijn de zuilen zeemonsters? Is de fabrieksschouw een schandpaal voor de industriële revolutie?

Een van de aangrijpendste beelden is *La Mamma Morta*, een ingrijpende herinterpretatie van de *Venus van Milo*. Een lichaam zonder armen, een zware, zwarte klomp met een huid die ruw en pakkalig is. Een hulpeloze, afgetakelde moeder. Een van de mooiste sculpturen is *Odore di Femmina*, met tactiel geboetseerde bloemblaadjes (je ziet de vingerafdrukken van de kunstenaar), die samen een zware rouwkrans vormen waarin toch enkele prachtige bronzen druppels oplichten.

Liefde en dood, schoonheid en afakeling raken elkaar in deze beelden. Misschien is Johan Creten wel een 19de-eeuwse romanticus met een zware, hedendaagse rand. "De storm is een tot in de puntjes verzorgde, perfect geïncenseerde, rijke en boeiende tentoonstelling die u onder verschillende weersomstandigheden en op verschillende momenten van de dag moet zien. Want regen maakt het gepateneerde brons nog intenser zwart, en de zon tovert een onvermoed gezicht in een beeld tevoorschijn."

Johan Creten heeft met deze tentoonstelling het magazine van de *New York Times* gehaald. "His largest and most ambitious exhibition." Creten verrast en ontrooft met beelden die verleden, verontrusten en ons steeds weer tot nadenken aansporen.

Pharrell Williams is fan

Voor zijn tentoonstelling in Parijs heeft muzikant, zanger en popfenomeen Pharrell Williams drie sculpturen van Johan Creten gekozen. De expo *Girl* werd maandag in de Salle de Bal van galerie Perrotin geopend met een privé-optreden van Williams zelf.

"De tentoonstelling gaat over kunstenaars en hun verschillende visie op de vrouw", verduidelijkt Creten. "Pharrell Williams ging uit van het statement 'a good girl can have naughty thoughts'. Van mij staat er onder andere het meer dan levensgrote bronzen beeld *La Cathédrale*, een rubensiaanse vrouw overdekt met een honingraatmotief. Helemaal geen anorexiëgeval zoals de hedendaagse mannequins." Er is voorts werk te zien van Sophie Calle, Takashi Murakami, Cindy Sherman, Guerrilla Girls en Marina Abramovic. "Ik heb Pharrell een paar keer gezien in New York", zegt Creten. "Het mooie aan hem is dat hij ontzettend geïnteresseerd is in hoe kunstenaars

en andere creatieve mensen denken. Wat betekent het ook om nu kunstenaar te zijn? Nee, een plan om zelf kunstenaar te worden heeft hij niet, maar onze antwoorden helpen wel zijn creatief proces." (ER)

www.perrotin.com

Wie is Johan Creten?

- geboren in 1963 in Sint-Truiden
- woont en werkt in Parijs
- opleiding tot schilder maar kiest snel voor keramiek en brons
- stelde tentoon in Louvre Parijs, Wallace Collection Londen en op de Biennale van Istanbul
- 1996: wint Prix de Rome
- 2004-2007: artist in residence bij porseleinfabriek Manufacture Nationale de Sèvres
- wordt vertegenwoordigd door Galerie Perrotin (Parijs, New York, Hong Kong), Almine Rech (Parijs, Brussel) en Transit (Mechelen) (ER)

Roovers staan op het programma. De traditionele zomerbar staat dit jaar voor het eerst op het Droogdokkenland, ten noorden van het Red Star Line Museum. (BELGA)

Anderhalf miljoen euro voor Belgische kunst

Een wiling van Belgische kunst en design heeft 1,5 miljoen euro opgeleverd. Dat meldt veilinghuis Cornette de Saint Cyr. Het hoogste bedrag werd neergegeld voor de aqua-

rel *Lapin dans les dunes* (1909) van Léon Spilliaert. Het werk ging voor 93.750 euro onder de hamer. *Les mouettes* (1949) van Jean Brusselmans veranderde voor 50.000 euro van eigenaar. Een uit 1970 daterende woonkamer van de Belgische meubelontwerper Jules Wabbes werd voor 77.500 euro verkocht. Een eettafel van Wabbes ging voor 70.000 euro onder de hamer. (BELGA)

Geen Harry en Olga meer in 'The sky is the limit'
Harry Schurmans en zijn

Russische vriendin Olga mogen dan al de sterren geweest zijn van het eerste seizoen *The sky is the limit*, in de nieuwe reeks is er voor hen geen plaats meer. In *Dag*

Allemaal vertelt het koppel dat ze niets meer van de makers gehoord hebben sinds ze vroegen betaald te worden. Volgens de makers doen ze niet meer mee "omdat ze simpelweg niets nieuws te vertellen hebben". (JDB)

Waelrant wint 'Classic battle voor koren'

Het kinder- en jeugdkoor Waelrant uit Borgerhout is de winnaar van Cobra's Classic Battle 2014. "Het mooie aan

Waelrant is dat jong leert van oud en ook omgekeerd. Ze durven hoog te zingen – wat niet zo evident is met kinderen – en het blijft altijd heel juist", aldus de juryleden Frank Deboosere, Noémie Schellens en Thomas Blondelle.

Waelrant is een vzw met zes koren, waaronder drie kinderkooren en een jeugdkoor, ondervolgens leeftijd. In het filmpje dat Waelrant opstuurde voor de wedstrijd, zingen de kinder- en jeugdkoren samen. (BELGA)

Mick Harvey
plays
Serge Gainsbourg
featuring Janne Schra

14 JUN 14
TILBURG (NL)
www.theaterstilburg.nl